

Nieco o ochronie ptaków leśnych w Bawaryi.

Podał Dr. W. Szafer.

Ochronę ptaków pożytecznych ujęto w Bawaryi w organizację wzorową, nie mającą dziś równej w innych krajach. Stąd warto jej słów parę poświęcić w „Sylwanie“, w którym niejednokrotnie poruszano już tę ważną dla leśnictwa sprawę.

Neodłączną już stała się w Niemczech sprawa ochrony ptaków pożytecznych od nazwiska H. v. Berlepscha, który długą, parę dziesiątków lat trwającą pracą, stworzył doświadczalne podwaliny dla racjonalnej ochrony ptaków w nowoczesnych gospodarstwach leśnych. W Turyngii, we wsi Seebach, w swym starym zamku rodzinnym, stworzył ten opiekun i miłośnik ptactwa jedyną w swoim rodzaju kolonię ptasią. Obszerny park zamkowy, 15 ha zarośli śródpolnych, oraz 100 ha lasu, tworzą tam obszar służący celom ochrony ptaków. Rezultaty, które Berlepsch na tym obszarze osiągnął, są wprost zdumiewające. Wystarczy wspomnieć, że w r. 1906 gnieździło się w jego parku, na obszarze 15 ha, 470 ptaków, należących do różnych gatunków. Ta rzesza ptasia utrzymuje park i sad zamkowy w zu-

pełnem bezpieczeństwie od groźby niszczenia drzew przez owady-szkodniki.

Ażeby rezultaty pracy jednostki mogły się stać dla ogółu wzorem, uznał rząd Seebach za stacyę wzorową, państwowo-upoważnioną i urządza tutaj rok rocznie praktyczne kursy w zakresie ochrony ptactwa pożytecznego, prowadzone pod kierownictwem fachowego ornitologa. Nie dziw, że w takich warunkach stał się Seebach miejscem skąd „system“ Berlepscha rozszerza się po całych Niemczech, stając się wszędzie wzorem do naśladowania.

Najdalej w kierunku ochrony ptactwa zaszła dziś wzorując się na systemie Berlepscha, Bawarya, która, jako jedyny dziś kraj w Europie, usiłuje „z pomocą wszystkich władz i wszystkich kół interesowanych przeprowadzić organizacyę ochrony ptactwa pożytecznego rzeczywiście w całym kraju“. Już nie tylko pojedyncze miejscowości, w których znajduje się jednostka z dobrą wolą działająca dla sprawy, lecz cały kraj ma wziąć udział w organizowaniu się dla przeprowadzenia skutecznej ochrony ptaków. „Cała Bawarya ma możliwie rychło pokryć się siecią stacyi ochronnych, lasy i pola mają być zaopatrzone w stosowną ilość gniazd sztucznych, a w zimie mają dostarczać ptactwu wystarczającej ilości pożywienia. Równocześnie będzie prowadzona intensywina praca nad uświadamianiem ludności, zarówno miast jak i wsi o ważności podejmowanych usiłowań“.

Wprawdzie już od dawna istniały w wielu miastach Bawaryi towarzystwa, mające za cel ochronę ptactwa pożytecznego, jednak w nowej organizacyi ochrony ptaków w słuszny sposób uznano tego rodzaju instytucye za niewystarczające. „Prawdziwie doniosłe rezultaty można osiągnąć wyłącznie tylko na drodze organizacyi państwowej, bo tylko taka organizacya ma dość powagi i dość organów wykonawczych, by jedną metodą przeprowadzić prace ochronne“. Na skutek takiego ujęcia sprawy obradowano w ministerstwie spraw wewnętrznych w r. 1909 nad taką właśnie organizacyą i w rezultacie powołano do życia najwyższą instancję w sprawach dotyczących ochrony ptactwa pożytecznego w Bawaryi, t. zw. komisję państwowo upoważnioną dla ochrony ptaków.

Stwarzając centralne ciało dla przeprowadzenia w całym kraju organizacyi ochrony pożytecznego ptactwa, pozostawiono przecież miejscowym kołom daleko idącą możliwość samodzielnego działania, ograniczając w wielu razach działalność centralnej komisji do czuwania nad tem tylko, by prace podejmowane przeprowadzano jedną metodą, t. zn. metodą Berlepscha. Podjęto pracę odrazu na całym obszarze Bawaryi. Stąd wynikły wielkie koszty, które tylko w części znajdują pokrycie w funduszu przyznanym Komisji przez skarb państwa. Główne dochody zyskano z loteryi na ten cel urządzonej oraz z bardzo licznych wsparć przez miasta, gminy wiejskie, różne towarzystwa, oraz jednostki, które rozumieją korzyści praktyczne, jakie osiągnie kraj cały przez urzeczywistnioną ochronę ptaków pożytecznych.

Rezultat 1½ rocznej, tak zorganizowanej, pracy Komisji państwowej jest wprost imponujący 60 zagajników ochronnych typu Berlepscha, ponad 20.000 sztucznych gniazd, ogromna ilość racjonalnie założonych skrzynek z pożywieniem w porze zimowej, wciągnięcie do pracy prawie wszystkich zarządów leśnych, rozrzucenie setek tysięcy broszur uświadamiających w znaczeniu podejmowanych prac, 32 urzędników miejskich i prywatnych ze skończonymi kursami w Seebach, — oto szereg realnych skutków tej pracy. Prócz tego, w przeciągu tego krótkiego czasu, założyła Komisya trzy stałe ornitologiczne stacje obserwacyjne, które połączone są ze wzorowemi stacyami ochrony ptaków w Bamberg, Kelheim i Forst-Königsbach. Dodać trzeba, że o zaszczyt, który otrzymały 3 powyższe miejscowości, ubiegało się 2500 innych miejscowości, które posiadały konkursowo wymagane warunki. Do tych trzech wzorowych stacyi przybywa jako bardzo ważny punkt akademii ziemiańska pod Freising, która ochronę ptaków wprowadziła w program swych wykładów i urzęda dla swych uczniów w tym dziale praktyczne kursa, prowadzone przez siły fachowe. Wreszcie zasługuje na wzmiankę, że z leśnych dóbr państwowych wyznaczono w miejscowości Fischstein kompleks leśny o 1700 ha, który służyć ma wyłącznie badaniom metod ochrony ptaków leśnych,

Oto są dotychczasowe rezultaty z pracy podjętej przed 1½ rokiem. Ogromną jej wydatność przypisać należy zarówno świetnej organizacyi Komisji centralnej i kół miej-

scowych, jak również wysokiemu poziomowi kultury ludności Bawaryi, rozumiejącej i wspierającej akcyę rządowej Komisji.

Dla uzupełnienia powyższych wiadomości, należałoby nam jeszcze przypatrzeć się bliżej wewnętrznej organizacji tak żywo i skutecznie czynnej Komisji państwowej dla ochrony pożytecznego ptactwa w Bawaryi. Trudno jednak w łamach „Sylwana“, w artykule informacyjnym, wdawać się w te szczegóły. Dodać pragnę jeszcze tylko słów parę o stosunku bawarskiej Komisji do innych podobnych organizacji niemieckich i o jej występowaniu na zewnątrz, w sprawie międzynarodowej organizacji ochrony ptaków pożytecznych.

Już w r. 1902 na zjeździe paryskim powzięto międzynarodowe uchwały dla ochrony ptaków pożytecznych w Europie, które podpisały: Belgia, Niemcy, Francya, Grecya, Lichtenstein, Luksemburg, Monaco, Austro-Węgry, Portugalia, Szwecya, Szwajcarya i Hiszpania. Na kongresie ornitologicznym w r. 1910 utworzono dla tegoż celu międzynarodową komisję, w skład której weszły reprezentanci 13 państw. Do tych zamiarów międzynarodowego załatwienia sprawy ochrony pożytecznego ptactwa, — które, dodać trzeba, praktycznych rezultatów mało osiągnęły, — przybył od lat 2 ważny bardzo, choć terytoryalnie ograniczony czynnik, mianowicie ogólnoniemiecki zjazd dla ochrony ptaków („Der allgemeine deutsche Vogelschutztag“). W dwu zjazdach, które odbyły się w Charlottenburgu i w Stuttgarcie stało się widocznem przodownictwo instytucji bawarskich. Wzory bawarskiej ochrony ptaków pożytecznych są dziś popularnymi w całych Niemczech.

Oby imponujący ruch na polu ochrony ptactwa pożytecznego, którego ośrodkiem jest dziś Bawarya, stał się dla nas przykładem do naśladowania!

Monachium, w marcu 1912.